LESVOORBEREIDING

A. Identificatiegegevens

Student(e):		**Stageschool:**	Sint-Carolus
Klas:		**Stageklas:**	2A
Stageles nr.:		**Mentor:**	Juf Sara
Vaklector:	Hilde Van den Bossche	**Datum stageles:**	
Stagelector:		**Begin- en einduur:**	9.00 uur – 9.30 uur

LEERGEBIED:	Nederlands: muzisch taalgebruik	**ONDERDEEL:**	Spreken en luisteren
LESONDERWERP:	Poëzie rond 'missen'		

B. Opvolging: algemene beoordelingen

Voorbereiding (1ste versie)

Besproken met lector: op datum van:

Nagezien op datum van: door mentor:

Bedenkingen door de mentor/lector:

☐ met deze lesvoorbereiding mag je lesgeven
☐ deze les aanpassen rekening houdend met volgende feedback (zie lesvoorbereiding)
☐ deze les opnieuw maken want:

☐ **2de versie aanwezig tijdens de realisatie**

C. Inleidende rubrieken:

LEERPLANSITUERING:	Zie aparte bijlage met doelen per onderwijsnet
BEGINSITUATIE: **Voorkennis van de klasgroep** bv. het talige niveau (lezen en begrip) van de leerlingen is erg verschillend. De leerlingen hebben reeds gewerkt vanuit de gedichtendoos in de klas, poëzie als tussendoortje (stil lezen en dan luidop lezen en kort bespreken); op vrijdag gedichtendoosmoment (gedichten die passen bij thema of voorval van de voorbije week). De kinderen mogen naar eigen inbreng gedichtje in de gedichtendoos van de klas steken. **Leerlingspecifieke gegevens:** 20 kinderen **Organisatie:** Kinderen zitten eerst op de kussens voor het luister- en bespreekmoment. Daarna zitten ze aan de grote tafel waarop de gedichten liggen. Aan die tafel kiezen ze, lezen ze, bespreken ze kort (kan ook op de kussens), duiden ze woorden en zinnen in gedichten	
HOOFDDOEL:	▪ Genietend lezen van, luisteren naar en spreken over gedichten met als thema 'missen'
DOELEN: **MAX. 4**	1. beschouwen, ontdekken en verwoorden het thema van het lied en de eerste gedichten 2. drukken hun gevoelens uit o.a. aan de hand van woorden uit de gelezen gedichten 3. luisteren genietend naar elkaars gedichten.
ONDERWIJS- EN LEERMIDDELEN:	▪ grote tafel met een selectie van gedichten ▪ bord ▪ kleine witte blaadjes, pennen of potloden

BRONNEN:	▪ Peeters, E. 'Nu weet ik wat het is' In Luxemburg (z.d.). BRSKTG! Een theaterproductie naar de dierenverhalen van Toon Tellegen. ▪ Tellegen, T. (2003). Maar niet uit het hart. Een keuze uit de dierenverhalen. pp.17-19 en pp. 36-38. Amsterdam Antwerpen: Querido. ▪ Depondt, L.& Vercruysse, T. (ill.) 'Nooit meer?' In Depondt, L. & Vercruysse, T. (ill.) (1997). Trippelmannetjes. z.p. Mechelen: Bakermat. ▪ Depondt, L. & Vercruysse, T. (ill.) 'Kapper' In Depondt, L. & Vercruysse, T. (ill.) (1997). Trippelmannetjes. z.p. Mechelen: Bakermat. ▪ Depondt, L. & Vercruysse, T. (ill.) 'Oma' In Depondt, L. & Vercruysse, T.(ill.) (1998). Dichter bij mij. p. 31. Mechelen: Bakermat. ▪ De Munter, T. 'Mijn zus' In Reynders, B. (red.) & Dendooven, G. (ill.) (1994). Strikjes in de struiken. Gedichten door kinderen. p. 41. Leuven – Noordwijk: Davidsfonds/infodok. ▪ Nackaerts, I. 'Aan mijn oude kamer' In Reynders, B. (red.) & Dendooven, G. (ill.) (1994). Strikjes in de struiken. Gedichten door kinderen. p. 42. Leuven-Noordwijk: Davidsfonds/infodok. ▪ Joostens, T. 'Oma' In Reynders, B. (red.) & Dendooven, G. (ill.) (1994). Strikjes in de struiken. Gedichten door kinderen. p. 90. Leuven-Noordwijk: Davidsfonds/infodok. ▪ Warson, N. 'November' In Reynders, B. (red.) Dendooven, G. (ill.) (1994). Strikjes in de struiken. Gedichten door kinderen. p. 94. Leuven-Noordwijk: Davidsfonds/infodok. ▪ Robben, J. & Leroy, B. (ill.), 'Verloren liefs' In Robben & J, Leroy, B. (ill.) (2008). Zullen we een bos beginnen? p. 54. Breda: De Geus, Breda.

- Robbe, J. & Leroy, B. (ill.) 'Stukje taart' In Robben, J. & Leroy, B. (ill.) (2008). Zullen we een bos beginnen? p. 50. Breda: De Geus, Breda.
- Robbe, J. & Leroy, B. (ill.) 'Knievelletje vermist' In Robben, J. & Leroy, B. (ill.) (2008). Zullen we een bos beginnen? p. 34. Breda: De Geus.
- Vander Heyden, G. 'Verdriet' In Kruit, J. (red.), Hofman, W. (ill.) (2002). Opa, hou jij het nog vol? 100 gedichten over oma's en opa's. p. 47. Amsterdam Averbode: DiVers Altiora.
- 't Lam, J. 'Ogenblik' In Kruit, J. (red.) & Hofman, W. (ill.) (2002). Opa, hou jij het nog vol? 100 gedichten over oma's en opa's. p. 74. Amsterdam Averbode: DiVers Altiora.
- Bouwers, L. 'Opa' In Kruit, J. (red.) & Hofman, W. (ill.) (2002). Opa, hou jij het nog vol? 100 gedichten over oma's en opa's. p. 62. Amsterdam Averbode: DiVers Altiora.
- Wilmink, W. 'Mijn laatste oma' In Kruit, J. (red.) & Hofman, W. (ill.) (2002). Opa, hou jij het nog vol? 100 gedichten over oma's en opa's. pp. 54-55. Amsterdam Averbode: DiVers Altiora.
- Van Mol, S. 'Dierbaar' In Kruit, J. (red.) & Hofman, W. (ill.) (2002). Opa, hou jij het nog vol? 100 gedichten over oma's en opa's. p. 113. Amsterdam Averbode: DiVers Altiora.
- Olthuis, T. 'Steen' In Kruit, J. (red.) & Hofman, W. (ill.) (2002). Opa, hou jij het nog vol? 100 gedichten over oma's en opa's. p. 32. Amsterdam Averbode: DiVers Altiora.
- Kruit, J. & Hofman, W. 'Schommelen met vader' In Kruit, J. & Hofman, W. (2002). De maan begon te schijnen. p. 34. Amsterdam: Leopold.
- Kruit, J. & Hofman, W. 'Vader' In Kruit, J. & Hofman, W. (2002). De maan begon te schijnen. p. 33. Amsterdam: Leopold.
- Kuiper, N. & Hopman, P. 'Dood' In Kuiper, N. & Hopman, P. (2001). Soms zie ik 1000 lichtjes. p. 44. Amsterdam: Leopold.
- Kuiper, N. & Hopman, P. 'Paulien heeft pech' In Kuiper, N. & Hopman, P. (2001). Soms zie ik 1000 lichtjes. p. 116. Amsterdam: Leopold.
- Meinderts, K. & Fiering, A. (ill.) 'Opa Dommel' In Meinderts, K. & Fiering, A. (2008). Verdriet is drie sokken. p. 52. Rotterdam: Lemniscaat.
- Janssen, K. 'Vanmorgen liep ik …' In Janssen, K. & Verplancke, K. (ill.) (2004). Uit het blote hoofd. Gedachten voor liefs en leed. p. 41. Tielt: Lannoo.
- Janssen, K. 'Herinnering' In Janssen, K. & Verplancke, K. (ill.) (2004). Uit het blote hoofd. Gedachten voor liefs en leed. p. 38. Tielt: Lannoo.
- Janssen, K. 'Lieve doden' In Janssen, K. & Verplancke, K. (ill.) (2004). Uit het blote hoofd. Gedachten voor liefs en leed. p. 19. Tielt: Lannoo.

D. Visuele vastzetting (kruis het juiste vakje aan):

☒ Bordschema	☐ PPT met syntheseslide	☐ Prenten	Andere (geen bordboek!)

Linkerzijbord	Middenbord	Rechterzijbord
	Missen • <u>is</u> een gevoel "iets wat je voelt als iets er niet is" "jij bent er niet, ik ben er wel" • <u>wat</u>: dieren, mensen, situaties 'missen' in lied: "moeilijk uit te leggen: een soort van spijt en verdriet, een korte eeuwigheid" 'Missen' in gedicht: - titel helpt om te weten waarover het gedicht gaat - verschillende strofen: per strofe een ander beeld of andere gedachte - Weinig/veel woorden/zinnen - veel wit op het blad - gewone/speciale woorden - soms onverwacht einde - soms tekeningen	Vragen om over de gedichten te praten: • Waarover gaat het gedicht? • Welke verschillende gedachten zitten in het gedicht? • Welke woorden/zinnen vind ik mooi? • Waarom heb ik het gedicht gekozen? • Eigen vragen

E. Lesverloop: Leerinhouden en didactisch handelen

FASE 1: motiveren via tekst en muziek		
Timing: (een tiental minuten)	**Werkvorm:** luistermoment - klasgesprek	**Doelnr.:** 1
Materiaal: teksten 'missen' + muziekfragment 'Missen' – bord luistermoment teksten 'Missen' (een lied en twee teksten van Toon Tellegen, zie bijlage 'startteksten 'Missen') De leerkracht leest de teksten expressief voor, één voor één en met een pauze tussen beide teksten, daarna volgt het lied. - Je zal dadelijk teksten en een lied horen. VS: Waarover gaan beide teksten? (antwoorden van kinderen op bord) OG: Luister welk woord dikwijls voorkomt in het lied. (aanvullen bordschema) - Bespreking: VS: Wat voel je door de muziek en de woorden in het lied 'Nu weet ik wat het is ...'? VS: Waarover gaat het lied? (aanvullen bordschema) - Klasgesprek VS: Wie heeft al iemand of iets gemist? Vertel. (wanneer, hoe voel je je dan, helpt het je dan om iets te doen...?) Eventueel als LK vertellen over het "missen" van huisdier als je op reis bent... om het gesprek op gang brengen door openheid te tonen a.d.h.v. een herkenbare situatie VS: Wat weten we nu al over 'missen'? (zie BS: wat is missen, wat kan je missen)		

FASE 2: lezen, beschouwen en bespreken van gedichten over 'missen'		
Timing: (15 à 20 minuten)	**Werkvorm:** demonstratie, duolezen en -gesprek	**Doelnr.:** 1+2+3
Materiaal: 'voorbeeldgedicht' + selectie gedichten in ladenkast - Gedicht 'herinnering' (zie bijlage selectie van gedichten, eerste gedicht) (samen een gedicht beluisteren, daarna zelf lezen en kort bespreken: inhoud en vorm) Algemene bespreking na het beluisteren 'herinnering' aan hond: wat doet de 'je' uit het gedicht? Wat is zijn probleem? (=gerichte VS om gesprek te starten) OG: lees het gedicht nog eens zelf en zoek per strofe woorden/zinnen die duidelijk maken wanneer de jongen zijn hond mist. VS: Wat blijft de jongen doen? Wat voelt hij? Inhoud bespreking na zelf herlezen: (strofe 1) hoe je aan tafel soms restjes wil geven -> vergeten (strofe 2) verwachtingen naar de activiteiten van de hond (tikken van nagels op tegels, opgewonden gehijg, blafje bij thuiskomst na school) -> vergissen (strofe 3) maar het is niet echt, je vergist je. De hond is dood en je mist hem. Gelukkig zijn er nog de herinneringen. -> herinneringen, missen De witregels tussen de strofen maken het missen duidelijk en de herinneringen. VS: Welke gedachten van op het bord komen terug in het gedicht? (band met gegevens van het bord: 'iets wat je voelt als iets er niet is') VS: Wat vind je mooi aan het gedicht: woorden, zinnen, beelden? Wat herken je uit wat je zelf al meemaakte? (eventueel modelgedrag door de leerkracht) - Zoek- en stil leesmoment: gedichten lezen OG: Op de tafel liggen gedichten die gaan over "missen". Het is de bedoeling dat je op zoek gaat naar twee gedichten die jij heel mooi vindt. Die gedichten lees je straks voor aan iemand in je klas. Je zal ook uitleggen wat je mooi vindt aan het gedicht: woorden, herinneringen... Afspraken: * Je draagt zorg voor het materiaal: voorzichtig met de gedichten en bv. netjes terugleggen * Je mag rondlopen maar blijft rustig en leest in stilte zodat je anderen niet stoort * Als je een gedicht niet mooi vindt, leg je het meteen terug. * Als je een gedicht wel mooi vindt, hou je het bij: je leest dan nog één of twee andere gedichten en kiest er de twee		

mooiste uit. Enkel die twee gedichten hou je bij. De andere gedichten leg je terug op de tafel.
* Als je jouw favoriete gedichten hebt gevonden, ga je rustig terug aan tafel zitten (met jouw gedichten). Je denkt na over waarom je het gedicht mooi vindt: een woord, woorden, zinnen, lijkt op iets wat je zelf hebt meegemaakt…
- Gesprek in duo

OG: Zoek iemand om je gedicht aan voor te lezen. Spreek af wie begint met het gekozen gedicht voor te lezen en wie eerst luistert. Daarna wissel je om.
Leg aan elkaar uit waarom je het gedicht hebt gekozen. (Waarover gaat het gedicht? Welke verschillende gedachten zitten in het gedicht? Welke woorden/zinnen vind ik mooi? Waarom heb ik het gedicht gekozen?)
OG: Onderstreep in jullie gedichten (beluisterde en voorgelezen) wat jullie er mooi aan vinden. Wat heeft het met 'missen' te maken?

FASE 3: nabespreking

Timing: (een 20-tal minuten)	**Werkvorm:** duo-overleg en luistermoment/klasgesprek	**Doelnr.:** 2

Materiaal: kopieën van gedichten met onderstreepte woorden/ zinnen, kleine witte blaadjes om op te noteren

OG Leg je gedichten met de onderstreepte delen op de tafel. Loop rond de tafel en lees welke gedichten zijn gekozen, wat andere kinderen hebben onderstreept.
Mogelijk alternatief:
OG Schrijf de mooie woorden/zinnen (= wat je onderstreepte) op een klein wit blaadje: elk woord/ elke zin op één blad.
Leg die blaadjes op de tafel. Lees wat iedereen heeft opgeschreven. Wat komt meer dan één keer voor. Hoe komt dat?

VS: Wat hebben we uit de gedichten geleerd over 'missen'? Wat wil je erover onthouden?
VS: Wat wil je onthouden over het gesprek over de gedichten?

F. Reflectie bij de gegeven les

Bedenkingen door de student onmiddellijk na de les:

<u>Bijlage</u>: Leerplansituering les 'missen

<u>Katholiek Onderwijs Vlaanderen – ZILL</u>

FICHE

TOtn1	**Nadenken over taalgebruik en de belangrijkste factoren van een communicatieve situatie. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken** • 9 - 12 Met hulp van de leraar of met ondersteuning van een schema de doeltreffendheid van eigen taalgebruik en taalgebruik van anderen in betekenisvolle situaties onderzoeken aan de hand van de vragen van het communicatiemodel
TOtg1	**Plezier beleven aan taal en het spelen met taal**
TOmn2	**Een mondelinge boodschap overbrengen** • Spontaan vertellen (over gevoelens, ervaringen, gedachten, handelingen, verwachtingen) • 7 - 9 Steeds complexere boodschappen voor een gevarieerd luisterpubliek (leeftijdsgenoten en vooral bekende volwassenen) overbrengen: • onderwerpen uit de leefwereld • abstractere schoolse en zakelijke onderwerpen • bekende onderwerpen uit de ruimere omgeving
TOmn3	**Actief deelnemen aan een gesprek** • Tweegesprek • 7 - 9 Gesprekken voeren met leeftijdsgenoten en bekende volwassenen over onderwerpen uit de leefwereld, over abstractere schoolse onderwerpen, over bekende onderwerpen uit de ruimere omgeving: • luisteren naar de mening van anderen, doorvragen als je iets niet begrijpt, vragen naar de mening van anderen, een eigen standpunt verduidelijken … • bij het onderwerp blijven, een gesprekslijn vasthouden, respectvol reageren op elkaars mening … • de grote lijnen in een gesprek weergeven
TOsn1	**Een schriftelijke boodschap verwerken** • Informatie herkennen en selecteren (in instructies, schema's, tabellen en informatieve teksten uit tijdschriften en andere media) • 2.5 - 12 Luisteren naar, genieten van, praten over, nadenken over voorgelezen fictie en non-fictie
SErv3	**Samenwerken met anderen en zo bijdragen aan het realiseren van een gemeenschappelijk doel** • 5 - 12 Gericht samenwerken in duo of kleine groep - iets aan elkaar kunnen uitleggen - voorstellen formuleren om tot een gezamenlijk antwoord te komen bij vragen
SEgb1	**Gevoelens en behoeften bij zichzelf en anderen beleven, aanvaarden, herkennen en in taal uitdrukken** • 6 - 12 Nadenken over de oorzaak van die gevoelens - gedragsuitingen van zichzelf en anderen verbinden met gevoelens - concreet beschrijven wat men bij zichzelf en anderen waarneemt - zich bewust zijn van ervaringen waarbij meerdere gevoelens en behoeften in het geding zijn - kunnen omgaan met wisselende stemmingen van zichzelf en anderen • 6 - 12 Met voorbeelden uit de eigen leefwereld illustreren dat gedrag en gevoelens situatiegebonden zijn
SEiv1	**Zich inleven in anderen, andere standpunten en situaties, zonder de eigen identiteit te verliezen** • 8 - 12 Belangstelling tonen voor anderen, hun standpunten en voor andere situaties - oprechte empathie tonen
IVoc1	**Nieuwsgierig zijn naar en bereidheid tonen om het nieuwe te ontdekken en erover te leren** • 2.5 - 12 De wereld aandachtig en met een gerichte interesse tegemoet treden - zich verwonderen

	over elke nieuwe ontdekking - op zoek gaan naar vertrouwde herkenningspunten en houvast
IVoz1	**Initiatief nemen. Een eigen idee, beweging, project of activiteit enthousiast en volhardend vorm en inhoud geven**
IKid3	**Zichzelf worden in verbondenheid met anderen** • 2.5 - 12 Verbondenheid met anderen ervaren en beleven via hoofd, hart, handen en geest
MUgr1	**De wereld open benaderen met aandacht voor en goesting in het kunstzinnige, de verbeelding, de creativiteit en het esthetische** • 8 - 10 Gevoeligheid ontwikkelen voor het kunstzinnige in de wereld en nieuwe kunstervaringen toelaten - interesse tonen in kunst en ervan genieten - beseffen en aanvaarden dat de beleving van kunst persoonsgebonden is

GO! (voor studenten die stage lopen in het Gemeenschaponderwijs)
1.1.1. 3 OD 1.6 ET 4.8* Bereid zijn om te luisteren en te spreken en zich in te leven in de boodschap.
1.1.1. 6 OD 1.6 LOET SV 1.2 ET 7.1* Bereid zijn om in communicatie met anderen respect en waardering op te brengen.
1.1.2. 15 TBS ET 6.3 TBS ET 6.7 In concrete luistersituaties reflecteren op de factoren van het communicatieproces, namelijk: • wat het onderwerp, de inhoud en de vorm van de boodschap is; • wat de bedoeling van de boodschap is;
1.1.2. 27 OD 1.5 OD 1.3 ET 1.2 ET 1.7 ET 5.1 ET 5.2 ET 5.3 ET 5.4 Op basis van op hun leeftijd afgestemde gesproken verhalen: • de essentie van het verhaal begrijpen; • persoonlijke gevoelens en meningen over het verhaal weergeven
1.1.2. 28 OD 1.2 ET 1.3 Eenvoudige vragen begrijpen in verband met narratieve en artistiek-literaire teksten.
1.1.3. 38 LOET SV 1.1 ET 2.1 ET 7.1* Spontaan vertellen over zichzelf en hun leefwereld, hun interesses en intenties, de eigen taal en cultuur, zowel in het hier en nu, als buiten het hier en nu.
1.1.3. 51 ET 2.5 Vragen van de leraar over een behandeld onderwerp binnen de verschillende leergebieden beantwoorden: • antwoorden op vragen om zich te oriënteren op een lesonderwerp; • • vrij letterlijk eigenschappen en kenmerken uit een context weergeven; • vrij letterlijk verbanden uit een context weergeven; • kerngedachten uit een context weergeven.
1.1.4. 2 OD 2.7 ET 1.9 ET 2.9* De eigen mening verwoorden in een kleine kring en hun standpunt verduidelijken.
1.1.4. 4 ET 1.9 ET 2.9* De mening van een ander erkennen en erop reageren.
1.2.1. 2 ET 4.8* OD 2.13 Plezier beleven aan lezen en schrijven.
1.2.1. 4 ET 4.8* Bereid zijn hun waardering uit te spreken over schriftelijke producten
1.2.2. 103 ET 3.5 ET 3.3 ET 5.1- 5.4 Op basis van op hun leeftijd afgestemde narratieve en artistiek-literaire teksten: • de essentie van de tekst begrijpen; • persoonlijke gevoelens en meningen over de tekst weergeven;
4.5.1.2 6.4 6.2*, 6.5* Zonder vooroordelen naar muzische expressie van leeftijdsgenoten (behorend tot eigen en andere culturen) en van kunstenaars kijken en luisteren.

OVSG (voor studenten die stage lopen in een gemeenteschool)

MV-MUZ-MB-1.3.5 De kinderen kunnen na het beluisteren van een muziekfragment hun indrukken verwoorden.
NL-LUI-DV-D01.07 De leerlingen kunnen de gegeven oriëntatievragen beantwoorden indien ze vooraf worden gesteld.
NL-LUI-DV-D03.06.02 De leerlingen kunnen het thema omschrijven als over wie of wat de tekst gaat.
NL-LUI-DV-D06-05 De leerlingen kunnen op hun niveau de gevoelens beschrijven die worden opgeroepen bij de beschrijving van personen, handelingen van personen, gebeurtenissen.
NL-LUI-TV-06.08 De leerlingen kunnen de inhoud van een voor hen bestemd gedicht associëren met een persoonlijke belevenis.
L-SPR-TV-04-03 De leerlingen kunnen in korte bewoordingen vertellen, al dan niet naar aanleiding van een vraag, over beleefde ervaringen, recent verworven kennis en inzichten uit hun omgeving.
NL-SPR-TV-04-05 De leerlingen kunnen een behandeld onderwerp op een persoonlijke wijze verwoorden. Ze kunnen een persoonlijke appreciatie geven bij een gelezen boek.

NL-SPR-GESPR-TV-01-12 De leerlingen kunnen in een gesprek precieze en passende vragen stellen aan een andere leerling wanneer zij iets niet begrepen hebben.
NL-LEZ-DV-D06-01-05 De leerlingen kunnen hun gevoelens beschrijven die worden opgeroepen bij de beschrijving van personen, handelingen van personen, gebeurtenissen, ...
NL-LEZ-TV-06-08 De leerlingen kunnen hun mening geven over datgene wat ze hebben gelezen. Ze kunnen de inhoud van een gedicht associëren met een persoonlijke belevenis.
NL-TBS-03.05a De leerlingen reflecteren op aspecten van de communicatieve situatie in verband met de ontvanger (wanneer zijzelf of anderen de ontvanger zijn): de boodschap.
NL-TBS-08.02 De leerlingen beleven plezier aan het creatief omgaan met taal.

Bijlage: Vragen om over de gedichten te praten

- Waarover gaat het gedicht?
- Welke verschillende gedachten zitten in het gedicht?
- Welke woorden/zinnen vind ik mooi?
- Waarom heb ik het gedicht gekozen?
- Eigen vragen